

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Збірник наукових праць

**Актуальні
проблеми
сучасної
філології**

МОВОЗНАВЧІ СТУДІЇ

Випуск XVII

*Наукові записки
Рівненського державного
гуманітарного університету*

Рівне–2009

ББК 81 Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету.
А 43 Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії.
4 Вип. 17. – Рівне: РДГУ, 2009. – 176 с.
УДК
811.161.2

У збірнику вміщено праці аспірантів, професорсько-викладацького складу мовознавчих кафедр Рівненського державного гуманітарного університету, Національного університету «Острозька академія» та інших вузів України з актуальних проблем граматичної будови української мови. Об'єктом лінгвістичного аналізу виступають структурні одиниці різних рівнів мовної системи. У полі зору мовознавців питання синтаксису, морфології, лексикології, мовної освіти тощо.

Для викладачів, аспірантів, студентів філологічних факультетів, учителів української мови.

Редакційна колегія:

Головний редактор **Шульжук Каленик Федорович**,
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри української мови
Рівненського державного гуманітарного університету,
дійсний член Академії наук вищої школи України

Заступник головного
редактора **Степанова Ольга Іванівна**,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови
Рівненського державного гуманітарного університету

Члени редакційної колегії:

1. **Архангельська А.М.**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри загального мовознавства та славістики Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету.
2. **Вихованець І.Р.**, член-кореспондент НАН України, доктор філологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту української мови НАН України (м. Київ).
3. **Вокальчук Г.М.**, доктор філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
4. **Загнітко А.П.**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Донецького національного університету.
5. **Кірілкова Н.В.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
6. **Кузьмич О.О.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
7. **Мандрик Н.В.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри методики викладання та культури української літератури Рівненського державного гуманітарного університету.
8. **Мірченко М.В.**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Волинського національного університету імені Лесі Українки.
9. **Тищенко О.В.**, доктор філологічних наук, професор, проректор з наукової роботи Рівненського інституту слов'янознавства Київського славістичного університету.
10. **Шкарбан Т.М.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
11. **Шульжук Н.В.**, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри методики викладання та культури української мови Рівненського державного гуманітарного університету.

Упорядник: Степанова О.І.

Друкується за рішенням вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 2 від 25 вересня 2009 р.)

Адреса редакції: 33000, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12. Рівненський державний гуманітарний університет.
(вул. Остафова, 31; кафедра української мови)

соціальними і мовними структурами та методи формального аналізу мови, які переносяться на соціолінгвістичні категорії, певною мірою сприяють вивченню механізму впливу соціальних факторів на мовне поведіння.

Зміст соціолінгвістики, як і будь-якої іншої суспільної науки, обумовлено визначеною філософською базою. Американська школа соціолінгвістики виходить із суб'єктивно та об'єктивно ідеалістичного розуміння соціальних процесів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белл, Роджер Т. Соціолінгвістика. – М.: Международные отношения, 1980. – 320 с.

2. Березин Ф. М., Головин Б. Н. Общее языкознание. – М.: Просвещение, 1979. – 416 с.

3. Бондалетов В. Д. Социальная лингвистика. – М.: Просвещение, 1987. – 160 с.

4. Степанов Ю. С. Основы общего языкознания. – М.: Просвещение, 1975. – 271 с.

5. Русанівський В. М. Мова. Людина. Суспільство. – К.: Наук. думка, 1980. – 210 с.

6. Симоненко Л. О., Соколова С. О., Короленко І. В. та ін. Національні та інтернаціональні компоненти в сучасних терміносистемах. АН України, Ін-т української мови. – К.: Наук. думка, 1993. – 236 с.

РЕЗЮМЕ

В статті розглядається проблема взаємозв'язку мови та суспільства, синхронної та діасинхронної соціолінгвістики. Будь-які зміни в мові викликані потребами суспільства та викликані для їх задоволення.

УДК 811.161.2'651.74

Людмила ОЛЕКСІЄВЕЦЬ

СПЕЦИФІКА ПУБЛІЧНОЇ МОНОЛОГІЧНОЇ МОВИ

У статті досліджено елементи культури монологічної публічної мови як жанрового різновиду мовленнєвої діяльності, її структуру, особливості промови, важливі критерії оцінювання промовця та причини мовленнєвих помилок промовця перед слухачами.

Ключові слова: промова, монолог, оратор, публічний виступ, роздум, опис, публічне мовлення, текст.

Переконливе, пристрасне слово – дійовий засіб організації стосунків між людьми в діловій сфері, могутній чинник виховання. Живе слово, особистий приклад – величезна сила.

Публічною вважається мова, адресована широкому загалу. Одним із її основних різновидів є ораторська мова, що функціонує як форма живого спілкування промовця з колективним слухачем з метою впливу на нього і переконання. У мовознавстві ораторська мова співвідноситься з поняттями „риторика”, „красномовство”, „ораторський стиль”, у літературознавстві – „ораторська проза” [5, с. 135].

Мета дослідження – показати, що ораторська мова вибудовується у формі монологу, тобто розгорнутого мовлення однієї особи, зверненого до багатьох слухачів, до суспільства і розрахованого на безпосередню реакцію слухачів. Це індивідуальна

мовленнєва діяльність, своєрідна творчість. Монологічна форма спілкування може реалізуватися безпосередньо як усне мовлення і опосередковано як писемне (через книгу, газету тощо). Найважливішими ознаками монологічної публічної мови є логос (мова виражає думку), епос (морально-етичні якості), пафос (натхнення, викликане глибокою переконаністю оратора).

Коваль А. П. при дослідженні особливостей публічної промови розрізняє два основні стилі вимови: повний – в офіційному, публічному мовленні, при великій аудиторії, по радіо, і звичайний розмовний стиль вимови, де немає підкресленої, спеціальної чіткості [4, с. 265].

Публічний виступ характеризується певними особливостями: за тематикою він є суспільно важливим і проблемним; за формою реалізації –

писемно-усним; за відношенням до форми – книжно-розмовним; за функціональним типом мовлення – синтезом усіх елементів розповіді, опису, роздуму, доказу; за характером реалізації – підготовлено імпровізаційним [5, с. 151].

Публічне мовлення становить собою один із жанрових різновидів мовленнєвої діяльності, досить своєрідною за своєю природою, місцем серед інших видів мовлення, а також за своїми якісними характеристиками. Переконливою ораторську мову роблять продуманий зміст, точність, ясність висловлювання, доступність і логічність викладу, аргументативна структура. Сприяє цьому і композиційна, змістова та структурно-граматична цілісність тексту промови. Незалежно від роду і виду промови, в її структурі виділяють три частини: вступ, основну частину, висновок. Це класична схема, яка сформувалася ще в античні часи. Зважаючи на особливості публічної комунікації, виокремлюють також зачин і кінцівку. Кожна частина промови має свої особливості, які необхідно враховувати під час підготовки до виступу. Ці особливості зумовлені специфікою сприйняття мовленнєвого повідомлення. Щодо розподілу часу на окремі частини виступу, то психологи рекомендують приблизно 10-12% загального часу присвячувати вступові, 4-5% – закінченню, а решта часу – основній частині. У виступі краще висвітлювати лише одну тему. Головне питання, яке лежить в основі промови, не повинно включати більше 10-16 пунктів, що допомагають розвинути і довести основну тезу [6, с. 199].

Початок виступу має для промовця найважливіше значення, бо від нього багато що залежить, наприклад:

- чи подолає промовець хвилювання, заспокоїться й набуде впевненості;
- чи зуміє встановити контакт зі слухачами;
- чи зацікавить слухачів і чи приверне їхню увагу;
- чи зуміє стисло викласти тему виступу й пояснити розподіл його на окремі питання.

Вступ не повинен бути надто серйозним, надто сухим, надто довгим. Чим більше думає промовець про слухачів, готуючись до виступу, тим кращий

початок він зробить. І, нарешті, мета вступу полягає ще й у тому, щоб стисло пояснити зміст завдання промови і вказати часткові питання, на яких автор збирається спинитися. Отже, вступ виконує кілька функцій: *психологічну* – закріплення контакту, уваги і зацікавленості; *змістову* – опис цільової настанови промови, повідомлення теми, перелік проблем; *концептуальну* – наголошення на специфіці теми, визначення її актуальності.

Основа виступу – це схема його основних положень, яка потім заповнюється деталями. Окремі твердження подаються або без доказів, якщо є певність, що слухачі сприймуть їх на віру, або супроводжуються доказами, посиланнями на свідків, авторитети тощо. У виступі можна користуватися чотирма формами викладу. Найменш цікавою з них є опис, коли промовець розповідає про чуттєві враження від описуваного предмета, явища природи, місцевості. Опис може бути *розгорнутим, докладним і стислим, коротким; об'єктивним і суб'єктивним*. Розрізняють статичний і динамічний описи. Статичний опис представляє об'єкт у статичності, а його названі ознаки можуть бути як тимчасовими, так і постійними. Динамічні описи трапляються рідше, наприклад, опис проведення досліду в науковій промові. В описі вживаються форми теперішнього, минулого і майбутнього часу дієслів, наприклад, для судової промови типовими є форми минулого часу, для академічної – теперішнього.

Найцікавішою формою викладу в промові є *розповідь* – динамічний функціонально-змістовий тип мовлення, що виражає повідомлення про послідовний розвиток подій. Дієвість впливу розповіді набагато вища порівняно з іншими формами тому, що слухачеві цікавіше те, що перебуває в русі, те, що відбувається з живими істотами, насамперед з людьми. Про певні пригоди у виступі слід розповідати стисло. Всі зайві подробиці краще вилучити, а цікаві ситуації подавати зі швидким розвитком подій.

Роздум – це тип мовлення, за допомогою якого доводять або спростовують тези, розкривають зв'язки між явищами дійсності. У роздумі переважають речення з причинно-наслідковими зв'язками. Роздуми

дають змогу активізувати увагу слухачів, збуджуючи думки та викликаючи зацікавленість до теми промови.

У промовах названі типи мовлення здебільшого переплітаються, доповнюючи один одного.

Закінчення публічної промови, як правило, складається з двох частин: узагальнення головних думок, обов'язкове підбиття підсумків, наголошення на поставлених цілях, заклик до виконання певних дій (залежно від характеру виступу). Обсяг висновків і кінцівки значною мірою залежить від теми, матеріалу, часу, слухачів, виду і роду виступу тощо. Характер кінцівки визначає мета промови: вплинути на емоційну сферу слухачів чи на інтелектуальну.

Оскільки закінчення має таке важливе значення, то прикінцеві речення треба підготувати й записати заздалегідь так само, як і початкові, постаратися сформулювати їх виразніше й переконливіше. Проте такі речення слід перед виступом вивчити напам'ять, а не читати.

У процесі підготовки промови слід пам'ятати, що ораторська мова мусить бути послідовною, зв'язною, індивідуальною і проникливою, а її частини – пропорційними, зокрема вступ і висновки сумарно повинні становити не більше 1/3 виступу. Всі частини промови мають узгоджуватися одна з одною, тобто бути інтегрованими для досягнення цілісності. Цілісність публічної промови твориться завдяки зв'язності.

Процес створення публічного мовлення передбачає перш за все підготовчий етап, який закономірно зумовлює наступний – виконавчий, тобто успіх останнього залежить від якості першого. Лише за цієї умови оратор має можливість творити на етапі виконання – вільно реалізувати свій розумово-мовленнєвий продукт у різних варіантах. „Добре підготовлена промова – це на 9/10 вимовлена промова” [1, с. 17].

Апресян Г. З. у своїй книзі „Ораторське мистецтво” розрізняє такі види ораторського виступу:

1) громадсько-політичне ораторське мистецтво (наприклад, лекції на громадсько-політичні теми, політичні промови, огляди, виступи на мітингах, агітаційні промови);

2) академічне ораторське мистецтво (наукова доповідь);

3) судове ораторське мистецтво;

4) промови з нагоди громадських урочистостей (ювілейна промова);

5) церковні проповіді.

Зрозуміло, що кожен з перелічених видів має відповідне спрямування. Головною метою всіх виступів є інформування слухачів. Матеріал у виступі, як правило, впорядковується за принципом „від простого до складного”. За основу часто береться давньоримська схема: „Що, для чого, в який спосіб”. Міркування треба побудувати так, щоб вони були зрозумілими для слухачів. Порівняння, приклади, цифрові дані, посилання на авторитети роблять виклад доступнішим. Суть справи промовець звичайно викладає на підставі логічних міркувань.

Важливим критерієм оцінювання промовця є техніка мовлення: дихання, голос, дикція, темп, пауза, інтонація, а також володіння орфографічними навичками вимови звуків і звукосполучень, структурно-інтонаційне та логічне наголошення.

Проте в обох стилях вимови, а особливо в повному, дуже помітні окремі вади дикції, помилки у вимові голосних і приголосних, неправильна вимова іншомовних слів, недотримання норм чергування та ін.

Причини появи цих помилок у вимові найчастіше такі:

1. Вплив діалектного оточення, а звідси – невміння відрізнити звукові норми, властиві літературній мові, від вимови відповідних звуків у рідній для людини говірці (напр.: *навчаця* – замість навчатися, *рад* – замість ряд та ін.).

2. Найчастіше помилки трапляються в мові тих людей, які не знають правил вимови української літературної мови, невмогливо ставляться до свого мовлення, завдаючи шкоди й собі, й тим, кому доводиться їх слухати. Наприклад: часто можна почути невласливе для української мови оглушення дзвінкх приголосних перед глухими (*вашко* – замість важко, *зв'яски* – замість зв'язки) та ін.

3. Деякі помилки виникають через незнання звукових закономірностей споріднених мов і

невміння їх розмежовувати (наприклад: *п'ятдесяти* (рос.) і *п'ятдесяти* (укр.), *бібліотека*, *інститут* та ін. під впливом російської вимови).

Бідність словника – одна з найпоширеніших вад публічного мовлення. Людина може говорити багато й довго, говорити про різні речі, але увесь час послуговуватися тими самими словами й словосполученнями. При цьому значення їх увесь час начебто „розмивається”, втрачає смислові межі, оскільки цими словами намагається передати досить неоднакові поняття. Коли промовець свідомий такої риси свого словника, зазначає Коваль А. П., він заздалегідь, працюючи над текстом виступу, уточнює окремі місця, замінюючи повторювані слова їх синонімічними відповідниками, найбільш придатними в цьому тексті [4, с. 273].

Убогість словника проявляється й у тому, що промовець не знає фразеологічних запасів мови, не вміє ними користуватися, а якщо і висловлює у промові прислів'я чи приказку, то робить це штучно. На жаль, не всі знають значення, походження й прийоми вживання навіть найпоширеніших крилатих слів (*наріжний камінь*, *берегти як зіницю ока*, *колесо історії* і *багато інших*).

Показником бідності й одноманітності словника є багатослів'я. Так, наприклад, багатослів'я з'являється в мові оратора тоді, коли він орієнтується на писемні зразки ділового чи наукового мовлення (*недостатня кількість робочої сили* замість *мало робітників*).

Однією з причин появи зайвих слів у виступах є надмірне вживання тавтологічних словосполучень. Як правило, ці слова стоять поряд, і слухачі помічають їх одразу. В такому разі авторитет промовця падає. Причини появи цих словосполучень різні. Деякі з них виникають як засіб заповнення пауз при невідготовленому виступі. Наприклад: *об'єднати воедино*, *в березні місяці*, *моя особиста думка*.

Частина тавтологічних словосполучень з'являється у мові через недостатнє знання значень вживаних промовцем запозичених слів; тоді українське слово повторює значення іншомовного, наприклад: *пам'ятний сувенір*, *моя автобіографія*, *вільна вакансія*.

Є промовці, які говорять шаблонно, штамповано, тому що по-іншому не вміють. Такі промовці вважають, що це діловий стиль, а насправді це бюрократичне „язичіє”.

Інколи тема виступу вимагає вживання великої кількості термінів, іншомовних слів або слів рідковживаних і маловідомих. Досвідчений промовець усі ці слова намагається ненав'язливо „розкривати” в тексті: добирає синоніми, дає поряд з термінами кількаслівне описове пояснення його значення, користується порівняннями, навіть образними засобами.

Отже, успіх і ефект промови залежить від рівня підготовленості оратора, від того, як він виконує свої комунікативні завдання, долає дисципліну між собою та слухачем. Вплинути на слухачів, переконати їх у чомусь публічним виступом можна лише за умови гармонійного поєднання вербальних і невербальних складників публічного спілкування.

Публічна монологічна мова є одним із ефективних засобів впливу на соціальні явища і процеси, а професійне володіння публічною мовою розглядається як важлива складова успіху в усіх сферах діяльності людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грищенко Т. Б. Українська мова та культура мовлення – К.: Нова книга, 2003 – 536 с.
2. Загнітко А. П., Данилюк І. Г. Українська ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування / А. П. Загнітко, І. Г. Данилюк. – Донецьк : БАО, 2004. – 480 с.
3. Зубков М. Г. Українське ділове спілкування / М. Г. Зубков. – Х. : Торсінг, 2008. – 448 с.
4. Коваль А. П. Ділове спілкування / А. П. Коваль. – К : Либідь, 1992. – 280 с.
5. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови : Навч. посіб. / Л. І. Мацько, Л. В. Кравець. – К. : ВЦ „Академія”, 2007. – 360 с. (Альма-матер).
6. Томан І. Мистецтво говорити. / І. Томан. – К. : Україна, 1996. – 269 с.
7. Шевчук С. В. Українське ділове мовлення : Навч. посіб. – 5-те вид., перероблене. / С. В. Шевчук.

– К. : Вища школа, 2006. – 302 с.

РЕЗЮМЕ

В статті досліджені елементи культури монологічної публічної мови як жанрову різноманітність мовної діяльності, її структуру, особливості публічної мови, важливіші критерії оцінювання виступаючого, причини його мовних помилок.

УДК 81'373

Дмитро ДЕРГАЧ

ЛІНГВІСТИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ФУНКЦІЙ ТОПОНІМІВ У СТИЛІ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

У статті розглядається природа лінгвостилістичного аналізу топонімів у сучасній інформаційній сфері. Зважаючи на інтерференцію екстра- й інтралінгвальних факторів щодо характеристики функціональних можливостей медійних топонімів, домінуючим визначається психолінгвістичний аспект як основний у формуванні та вербалізації мовної масової суспільної свідомості.

Ключові слова: топоніми, мовні функції, стиль масової інформації, конотація, психолінгвістична мотивація.

Ономастичні студії останнім часом перебувають у полі зору багатьох лінгвістів. Це спричинюється активними процесами, що зумовлюють значний вплив екстралінгвальних чинників (політичної домінанти сучасного життя, подій у культурній, суспільній сферах та ін.) на мову. Йдеться про перерозподіл функціональних можливостей мовних одиниць у різних комунікативних ситуаціях. Зокрема, оніми, індивідуалізуючи особу або об'єкт, у багатьох випадках поступово уподібнюються до апелятивів, яким властиве узагальнення осіб або об'єктів за певною ознакою. З іншого боку, можливі трансформації в межах ономастичного класу, що, на нашу думку, свідчить про постійний розвиток онімної парадигми, гетерогенні елементи якої, залежно від контексту, можуть виконувати тотожні функції.

Названа тенденція особливо характерна для сфери ЗМІ, позначеної динамікою відтворення інформації, доступністю її викладу, переконливістю, а відтак зумовлює активізацію мовних функцій увиразнення, експресії та ін. Доказовим із цього погляду є місце власних назв у мас-медійній сфері, що визначається дією екстралінгвальних факторів. Так, посилення уваги, з одного боку, до міжнародної політики, міждержавних відносин, з іншого, – до національних культурних надбань, пояснює динаміку використання топонімів, які є **об'єктом** нашого дослідження.

Предмет дослідження стосується функціональних можливостей власних назв географічних об'єктів (українських і закордонних) у сучасному медійному просторі на **матеріалі** видань суспільно-політичного, культурного спрямування.

Загалом щодо топонімів увага дослідників скеровується переважно на аналіз їх етимології, різного роду лінгвістичних реконструкцій (праці Отіна Є. С., Фаріон І. Д., Купчинського О. А., Василюк Л. Л. та ін.), структурно-типологічних особливостей відтопонімних утворень (праці Горпинича В. О., Шульгача В. П. та ін.), конотативних, асоціативних характеристик у межах дослідження сукупності онімів різних класів (студії Отіна Є. С., Калінкіна В. М. та ін.).

Не є ґрунтовно і науково опрацьованими, на наш погляд, функціональні можливості топонімних і відтопонімних структур – їх семантико-стилістичні домінанти, лексико-семантичні трансформації, у першу чергу, в стилі масової інформації, що в сукупності визначає **наукову новизну** пропонованого дослідження.

Зазначена аспектологія присутня в лінгвістичних спостереженнях Стишова О. А., Стасюк Т. В., (на матеріалі засобів масової інформації), Вокальчук Г. М., Вербича С. О., Канны В. Ю. (на прикладі художнього мовлення) та ін. Беручи за основу різні сфери, різнотипні

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СИНТАКСИСУ	3
Шульжук К. Ф. Функціональні вияви вокатива	3
Щербачук Н. П. Особливості реалізації валентної рамки предикативів дії та стану в простому елементарному реченні-репліці	8
Шкарбан Т. М. Складні конструкції з однорідною супірядністю нерозчленованої структури.....	13
Давнюк С. В. Структурні та функціонально-стилістичні особливості сурядно-підрядних конструкцій у художньому та публіцистичному стилях	17
Ричагівська Ю. Є. Складне речення поетичного мовлення як об'єкт стилістичного синтаксису.....	23
РОЗДІЛ ІІ. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛЕКСИКОЛОГІЇ	27
Адах Н. А. Експресивно-стилістичний потенціал авторських лексичних новотворів (на матеріалі поезії Василя Барки).....	27
Гаврилюк Н. В. Словотворчість київських неокласиків з погляду статистики	31
Максимчук В. В. Складні індивідуально-авторські субстантиви у лексиконі поетів Рівненщини	35
Поліщук О. Г. Авторські новотвори-репрезентанти колірної картини світу в українській поезії ХХ століття.....	40
Біловус Г. Г. Авторське використання фразеологізмів у повістях Тараса Шевченка.....	46
Локайчук С. М. Іншомовні запозичення в українській археологічній терміносистемі	51
Яременко Т. Г. Словотвірний потенціал дієслівної лексики зі значенням часу.....	57
РОЗДІЛ ІІІ. ПРОБЛЕМИ МОВОЗНАВЧИХ ТЕОРІЙ	65
Мединська Н. М. Філософське та лінгвістичне трактування категорії ознаки	65
Архангельська А. М. Родо-статева транспозиція як чинник експресивності маскулінних домінантів (ономасіологічний аспект)	70
Шевчук Т. Б. Концепт <i>щастя</i> в лексичній системі української мови	74
Нікульшина Т. М. Особливості вербальної експлікації лексико-семантичного мікрополя «місцевість» у зіставному аспекті (на матеріалі англійської та української мов)	78
Любимова С. А. Дослідження семантики похідних слів з основою «Flappeg».....	85
Войцешук Л. А. До питання філософії мовлення: Ф. де Соссюр, М. Бахтін, Дж. Л. Остін	88
Деменчук О. В. Параметрія семантичної відповідності експерієнтівів (на матеріалі лексики чуттєвого сприйняття англійської, польської та української мов)	91

**РОЗДІЛ ІV. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИКИ ТЕКСТУ,
СОЦІОЛІНГВІСТИКИ ТА КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ 100**

Домилівська Л. В. Лінгвістичні доміанти художнього тексту як вербалізація авторської мовної свідомості.....	100
Чеберяк А. М. Сербіна Т. Г. Чинник особи адресата та його комунікативні ролі в композиційній організації мовленнєвого жанру «відкритий лист».....	104
Воробйова Л. М. Функції телереклами та її мовна форма.....	109
Степанова О. І. Особливості функціонування одиниць українського мовленнєвого етикету на сучасному етапі.....	112
Бобрикова Ю. В. Поетична культура молоді як елемент соціолінгвістики.....	116
Олексівець Л. С. Специфіка публічної монологічної мови.....	121
Дергач Д. В. Лінгвістична інтерпретація функцій топонімів у стилі масової інформації.....	125

**РОЗДІЛ V. ПРОБЛЕМИ ТОПОНІМІКИ, ДІАЛЕКТОЛОГІЇ, ІСТОРІЇ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ..... 131**

Мандрик Н. В. Теоретичні засади вивчення питання про походження слов'янської писемності.....	131
Кирилкова Н. В. Оновлення семантики слова в авторському тексті.....	138
Кузьмич О. О. Топоніміка Холмщини як об'єкт лінгвістичних досліджень.....	140
Мазяр В. В. Структурно-семантична характеристика гончарської лексики в українських західнополіських говірках.....	143

РОЗДІЛ VI. ПРОБЛЕМИ МОВНОЇ ОСВІТИ 148

Шульжук Н. В. Формування комунікативної компетенції студентів-філологів в умовах нового теоретико-інформаційного змісту курсу «Сучасна українська літературна мова».....	148
Лещенко Г. П. Система формування мовної компетенції учнів загальноосвітньої школи.....	153
Гетманчук Н. О. Текст як засіб формування лінгвокраїнознавчої компетенції майбутніх учителів.....	162
Іщук І. С. До проблеми вивчення мовленнєвого етикету в школі.....	168

Наукове видання
Збірник наукових праць
Актуальні проблеми сучасної філології
Мовознавчі студії
Випуск XVII

Упорядкування та наукове редагування
Степанова О.І.

Технічний редактор
Литвак А.М.

ББК 81 Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету.
А 43 Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії.
4 Вип. 17. – Рівне: РДГУ, 2009. – 176 с.
УДК
811.161.2

Здано до набору 25.09.2009р. Підписано до друку 6.11.2009р.
Формат 70x100¹/₁₆.
Папір офсетний. Друк на ризографі.
Гарнітура Times New Roman Cyr.
Умовн. друк. арк. 8.0.
Тираж 300 прим. Зам. 57/1.

Видавничі роботи: редакційно-видавничий відділ РДГУ
33000, м. Рівне, вул. С.Бандери, 12.
Рівненський державний гуманітарний університет.
Адреса редакції: м. Рівне, вул. Остафова, 31; кафедра української мови